

Патицька Х. О., к.е.н.

ДУ «Інститут регіональних
досліджень НАН України»

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЛІ ЯК АКТИВУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В ЧАСТИНІ СПРАВЛЯННЯ ПЛАТИ ЗА ЗЕМЛЮ

Анотація. Проведено аналіз ефективності використання землі як активу територіальної громади в контексті справляння органами місцевого самоврядування плати за землю, встановлення ставок та пільг щодо них на певній території відповідно до законодавчо обумовлених граничних норм.

Ключові слова: плата за землю, місцеві податки і збори, територіальна громада, органи місцевого самоврядування.

Проблема дослідження та її актуальність. Плата за землю є вагомою частиною доходів місцевих бюджетів практично усіх держав. Основною проблемою її справляння на місцевому рівні залишається низька частка надходжень, що свідчить про неефективно сформовану систему справляння податку та неефективне використання фінансово-економічного потенціалу територій, оскільки мова йде про місцеві податки. Таким чином, *предметом дослідження* виступають закономірності справляння плати за землю до бюджетів територіальних громад. *Метою дослідження* є виявлення та обґрунтування закономірностей справляння плати за землю до бюджетів територіальних громад, визначення причин відставання одних громад на тлі швидкого розвитку інших та формування рекомендацій щодо його подолання. Для досягнення мети слід забезпечити виконання таких *завдань*: провести аналіз плати за землю як доходу місцевих бюджетів, виявити джерела її сплати та закономірності формування цього доходу від рівня економічного та соціального розвитку громади; виявити резерви нарощення надходження плати за землю до бюджетів територіальних громад.

Методи дослідження. Досліджуючи особливості оподаткування землі в країнах світу та аналізуючи напрацювання науковців в цій сфері, визначено чотири основні чинники, які обумовлюють «правила гри» при справлянні податку, а саме: визначення податкової бази; проведення оцінки бази оподаткування; встановлення податкових ставок; визначення рівня та особливостей управління при оподаткуванні землі. В цьому контексті і обрано показники для аналізу ефективності справляння податку та виявлення резервів їх нарощення (рис. 1).

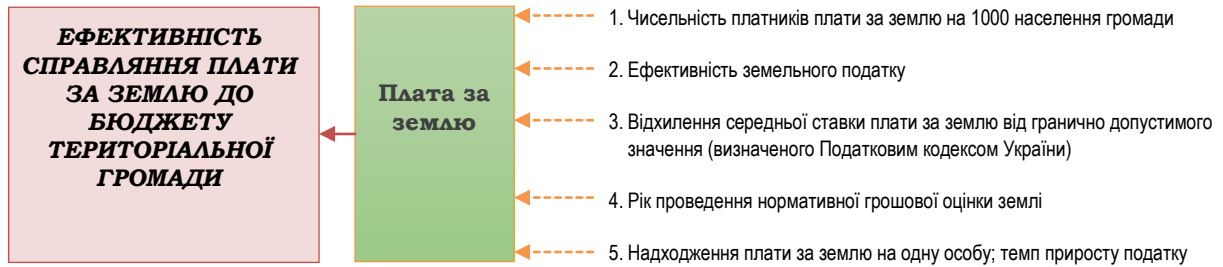

Рис. 1. Методика аналізу ефективності справляння плати за землею до бюджету територіальної громади

Вихідні дані. Запропоновану методику реалізовано на прикладі оцінки ефективності справляння плати за землею у територіальних громадах за період 2017-2018 рр. по групах ОТГ України за рівнем доходів та дотаційності. В процесі дослідження було використано дані, зібрані в результаті анкетування голів місцевих рад відповідних ОТГ, аналізу їх нормативно-правових та налітичних документів та планів та даних формування місцевих бюджетів [1].

Результати дослідження. Отримані результати дозволяють констатувати:

- 1) відсутність залежності рівня ефективності використання бюджетного потенціалу за платою за землею від розмірів ОТГ, рівня дотаційності місцевого бюджету та доходів на одну особу;
- 2) залежність обсягів надходження податку до бюджету територіальної громади від ефективності встановлення податкових ставок органами місцевого самоврядування;
- 3) неповне та неефективне використання органами самоврядування територіальних громад власних повноважень, що призводить до втрати доходів бюджету.

Власна імплікація отриманих результатів дослідження. Плата за землею як місцевий податок є важливим інструментом органів самоврядування для забезпечення ефективного використання майна. З іншого боку, визначення особливостей встановлення податку на рівні органів місцевого самоврядування дозволяє акцентувати їх увагу на шляхах підвищення привабливості своєї території для суб'єктів ведення підприємницької діяльності та для проживання на ній, що на перспективу сприятиме підвищенню ринкової вартості нерухомості та землі. Тому в контексті встановлення плати за землею органам самоврядування важливо звернути увагу на такі вагомні чинники, від яких залежатиме рівень ефективності надходження податку: неефективне визначення податкових ставок та осіб, які звільняються від оподаткування; відмінності у застосуванні податку на різних

територіях; неврахування фінансового становища власників майна при оподаткуванні.

Список літературних джерел:

1. Гринчишин І. М., Біль М. М., Лещух І. В., Патицька Х. О., Попадинець Н. М. Потенціал територіальних громад: оцінювання та напрями підвищення ефективності використання: науково-аналітична доповідь / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2019. 97 с.

Пріб К. А., д.е.н, професор
Національний університет
«Києво-Могилянська академія»

РОЗВИТОК МАЛИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК РОЗБУДОВИ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Анотація. Розкрито значення розвитку малих форм господарювання на селі як одного з найважливіших чинників розбудови сільських територій. Охарактеризовано сучасний стан та динаміку виробничо-господарської діяльності товаровиробників малих форм господарювання, проаналізовано її тенденції. Виявлено та систематизовано ключові чинники, що ускладнюють розвиток товаровиробників малих форм господарювання. Окреслено підходи до запровадження низки економічних та соціальних заходів, спрямованих на забезпечення розвитку малих форм господарювання у контексті розбудови сільських територій на перспективу.

Ключові слова: сільські території, малі форми господарювання, сільське господарство, товаровиробники, розвиток.

Проблема дослідження та її актуальність. Особливістю сучасного українського сільськогосподарського виробництва є розвиток багатоукладності, коли поряд з крупними підприємницькими структурами функціонують товаровиробники малих форм господарювання. Для останніх сільськогосподарське виробництво стало не лише важливою сферою економічної діяльності, а й фундаментом забезпечення сільського способу життя населення, збереження та продовження традицій українського побуту. Тому як з соціально-демографічної, так і з економічної точок зору підтримування багатоукладності та розвиток малих форм господарювання на селі має важливе загальнодержавне значення та виступає важливим чинником збереження і розбудови сільських територій.

Вивчення засад й особливостей функціонування і розвитку малих форм господарювання стали предметом наукових розвідок цілої когорти українських